

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

Psalmedigteren

Biskop Thomas Kingos

Levnet

af

E. Carstensen,
Lærer i Skjensløse.

Med Kingos Portræt.

Sælges til Fordel for et paatænkt Mindemærke for
Kingo i hans Fødeby Slangerup.

Kjøbenhavn.

H. Hagerups Forlag.

1881.

Triers Bogtrykkeri (G. J. Schou). Kjøbenhavn.

Efter som Oplysningen mere trænger ud i alle Samfundslag, gaar det ogsaa op for flere og flere, hvor stor Betydning Kunst og Videnskab har for hele Folkets aandelige og materielle Udvikling. Den naturlige Følge deraf er, at de Mænd, som paa Kunstens og Videnskabens Omraade har frembragt noget Stort og Skjönt, vinder Folkets Agtelse og Taknemmelighed. Men af alle Kunstens og Videnskabens Dyrtkere er der ingen, hvis Arbejder virker mere vel-

gjørende og forædlende paa de allerfleste, ingen som alle inderligere tilegne sig end Digterens. Ja, den Fattigste, som paa Grund af sine trange Kaar oftest maa savne al anden Kunstnødhjælp, kan dog let faa Leilighed til at nyde en god Digter — Forfatter. — Derfor staar Digteren, fremfor andre Kunstnere, Folket nærmest, forstaaes bedst og stattes mest af det, og derfor har Folket, især i den senere Tid, ved at reise mange smukke Mindesmærker for disse dets aandelige Velgjørere, søgt at betale noget af sin Taknemmelighedsgjæld til dem.

Den i Høihed, Klarhed, Skjønhed og Frugtbarhed hos os ikke overtrufne Psalmedigter, Biskop Ringo, søger man nu at faa reist et Mindesmærke for i hans Fødeby Slangerup, og det kunde maaste gavne dette Formaal, at man i korte Træk opstriffede Mindet om hvem og hvad Ringo var.

Thomas Hansen Ringo er født i Slangerup den 15de December 1634; hans Farsfader og Navne var fra Skotland og havde bosat sig i Helsingør, hvor han maa have været en ansæt Borger, siden han gjæstedes der baade af Kong Christian den 4de, hvis bestattede Tapétvæver han var, og — 1590 — af Kong Jacob den 6te af Skotland. Hans Fader, Hans Thomesen Ringo, var født i Kril i Skotland 1586, var Linned- og Damastvæver i Slangerup og ægtede 1624 Pigen Karen Sørensdatte. Tre af deres Børn døde tidlig og fik Gravsted i Slangerup Kirke. Deres tre andre Børn vare: Elsebet, gift med kongelig svenst Skibsbygmester Robert Turner i Stockholm —

levede senere som svagelig Enke, til sin Død 1692, hos sin Broder i Odense Bispegaard — Else, først gift med en Forpagter paa en Herregaard i Sjælland og senere med Præsten Hr. Gregers Madsen paa Fejø, og Thomas. Thomas Ringo skal have været en vild Dreng, og naar han ved sin Overgiveness gjorde Moderen det for broget, udbød hun ofte: „Gid du sad paa Sprog!“

Han blev meget tidlig sat i den „danste“ Skole, hvor han begyndte at lære Kristendom, samt at læse og skrive. I Hjemmet lærte han Engelsk af sin stoffte Fader, hvilket Sprog han i sin modne Alder talte med Færdighed. Kun 6 Aar gammel kom han i Øhns latinske Skole, efter Tilskyndelse af hans første Lærer, der havde lagt Mærke til hans gode Aands-evner. Hans Hansen Aalborg, som da var Skolens Rector, blev senere Præst i Veilby i Fyen, hvor denne hans Skolepilt blev hans Biskop. 1650 fattedes han i Frederiksborg Latinske Skole, under den for sin Lærdom høit agtede Rector, Mag. Albert Bartholin, som tog denne lovende Discipel i sit Hus og sørgede faderlig for ham. Hvor svært det har været for ham som lille Bøg, faa tidlig at skulle varme Skolebænken i den Tid, da man endnu ikke kjendte til at opvarme Skolestuerne om Vinteren, da streng Skoletugt var en Dyd og Rifet uundværligt, mindedes han som moden Mand i følgende Vers:

„Den Vej, som laa til Skolegang,
Besværlig var at træde,
Den faldt mig stundom meget lang
Og forted mig min Glæde.“

Den 6te Mai 1654 afgif han med hæderlige Vidnesbyrd fra Frederiksborg Skole til Universitetet. At Ringo havde gaaet i denne Skole, der efter hans Tid har fostret saamange fremragende Mænd, reddede Skolen fra Undergang. Det foresloges nemlig Christian den 5te at nedlægge den som unyttig og for dens Midler at oprette et Kompagni Ryttere. Kongen forlangte Oplysning om, hvad der var bleven af dem, som var udgaact af Skolen, og da han hørte, at Ringo var iblandt disse, svarede han: „Er der kommen saadanne Mænd fra Skolen, hvorledes tør vi da understaa os den at ruinere“.

I Kjøbenhavn var Ringo agtet for sin Flid og for sit velførte Levnet, og tog den 8de April 1658 theologisk Embedseksamen med Berømmelse, blev da Huslærer hos Forvalteren paa Frederiksborg Slot, Sorgen Sørensen, men kom kort efter i samme Egenstab til Fru Vene Rud paa Søbygaard, for at undervise hendes Børn tilligemed 5 af Carsten Hansens Atkes Sønner. Denne var Broder til Borgermester og Kjøbmand Hans Atke i Slangerup, eiede Norupgaard og var Overinspektør over Rentemester H. Møllers Gaarde. I Krigen med Carl den 10de, som havde hele vort Land inde undtagen Kjøbenhavn, havde Ringo af de svenske Generaler faaet et Beskyttelsesbrev paa Vedbygaard — Myndighed til at beskytte Gaarden mod omstrefende Fjenders Overlast. Paa denne Gaard, som ogsaa tilhørte H. Møller, opholdt Carsten Atke sig under Krigen. At Carl den 10de, under sit Ophold i Slangerup tog Residents hos Borgermester Atke

har maaske givet denne Leilighed til at staae Ringo bemeldte Beshyttelsesbrev.

I denne urolige Tid lærte Ringo Fægning og andre ridderlige Færdigheder af to unge Adelsmænd af Grubbernes Slægt, som nylig vare hjemkomne fra Ulandet, hvilket kom ham til Nytte under Svenskerne vilde og rovgjerrige Færden her i Landet i denne Tid. En svensk Kornet kom saaledes en Dag ind paa Gaarden med sin Tjener og vilde bortføre en Hoppe fra Stalden. Da Ringo ikke kunde afværges dette ved at fremvise sit Beshyttelsesbrev, huggede han Hestens Tøile, som Tjeneren holdt, over, hvorefter Dhret igjen søgte ind i Stalden. Herover blev Kornetten som rasende, sprang af Hesten og traf sin Sabel, hvilket Ringo ogsaa gjorde, da Grubberne tilraabte ham paa Latin, at han skulde værges sig. Til Lykke faldt Kornetten i det samme over sine egne Sporer og maatte bede om Pardon, som blev ham givet. Da derefter Ringo og hans to nævnte Venner paa en Vandring gik ud af Gaarden og talte om det Forefaldne, kom Kornetten bag paa dem og lod som om han vilde spørge dem om Bei, men i samme Nu skjød han sin Pistol af paa Ringo, saa Kuglen gik paa skraa ud igjennem hans Mund, og hans Læber bar Mærke af Krudtet saa længe han levede. Grubberne greb da Tøilen paa Angriberens Hest og slog begge hans Pistoler søndet paa ham.

Forresten henlevede Ringo lykkelige Ungdomsaar her i denne venlige Egn ved Tisøens skønne Bredder samt i den muntre Vennekreds, han her havde sluttet

fig til, hos den oplyste og underholdende Carsten Atke og hans gjæstfri Hustru Helvig Dibrichsdatter Draguns. Familien Atke havde Ringo vel kjendt fra sin Barn- dom i Slangerup; en Magister Mathias Atke havde ved 1687 Ophold hos ham i Ddense Bispegaard.

Herfra kaldtes han til sin første geistlige Gjer- ning, idet han 1661 blev Kapellan hos Sognepræsten for Kirkehelsinge og Drøsselberg Menigheder, den gamle Hr. Peter Jacobsen Vorm. Ved sin syvaarige Virksomhed her, vandt han sine Menigheders Agtelse og Velvillie, og efter Vorms Død, ægtede han dennes unge Enke, Sille Lambertsdatter, Datter af Mag. Lambert Balchenberg, Præst for Sundalens Præste- gjæld i Throndhjems Stift. Hun levede kun et halvt Aar med Ringo, men bragte ham flere Stedbørn, som hun ogsaa var Stedmoder til, hvilke han sørgede faderlig for. Den 4de April 1665 fik Ringo, vel nærmest efter Ansøgning af Indbyggjerne i hans Fødeby, Løfte om at faa Slangerup og Uvelse Præste- kald efter den daværende gamle Sognepræst, Søren Povelsen Gullandsfar. Den 24de August 1668 blev han kaldet til dette Embede og blev senere Herredets Viceprovst. Hans Befordring i saa ung en Alder til et godt Kjobstadkald skete dog ikke udelukkende efter hans Bysbørns Ansøgning, da han allerede den Gang, som Digter og Taler, synes at have vundet mægtige Belyndere og iblandt dem Griffensfeldt. Unge vorbende Præster holdt i Ringos Tid Prøveprædikener i St. Nikolai Kirke i Kjøbenhavn, hvor Griffensfeldt i Reglen — ofte usét af andre — var tilstede som

Dommer. I den lille Bog, hvori han noterede dem, hvis Prædiken vandt hans Bifald, findes en thf Streg under Ringos Navn.

Det var under sit otteaarige Ophold i Slangerup, at han vandt et mere udbredt Navn som Digter. Her udgav han 1674 sit „Aandelige Siungehor“, første Part, som vandt stor Udbredelse og varm Modtagelse baade hos Lærd og Læg, og blev en kjær Skat i ethvert Hus, hvor Kristendom havde hjemme. I Tilskriftet til Kongen, da Ringo overrakte ham dette Arbejde, htrrer han bl. a.: „At de danstes Aand ikke er saa fattig og forkuet, at den jo kan stige ligesaa høit mod Himmelen som Andres, alligevel at den ikke bliver ført paa fremmede og udlændiske Binger“.

Ringos opvoxt under heldige Vilkaar for en vordende stor Digter. Alt tyder paa, at han har haft en lykkelig Barndom hos kjærlige Forældre; han færdedes i sin Barndom og Ungdom i Slangerups og Hillerøds naturstjønne Egne. Slangerup havde nemlig den Gang smukkere Naturomgivelser end nu. Læt øst for Byen laa den da skovklædte, med Sø omkrandsede „Slangerups Ø“, lidt længere mod Nord og Øst Kratskoven, der omsluttede Kratsmøllen med sin store Mølleдам, mod Nordvest og Vest Hørups Hegn og Skovpartiet ved Have Mølle, mod Syd en Sø med Slangerups Mølle i Øst og Have Mølle i Vest. Disse Møller dreves ved, og Søen gjennemstrømmedes af den den Gang endnu saa store Hørups Aa, at den til 1741 var sejlbar for Pramme fra Slangerup til Roskilde Fjord. Han opvoxtede under Præsten

S. P. Gullandsfar, der elskede dansk Sprog og Poesi, digtede Psalmer og skrev et Værk om Regler for Digtning, særlig for Psalmedigtning, som vandt Samtidens Anerkjendelse i fuldt Maal. Denne hans Barndoms Sjælesørger, tilligemed Digterne Arrebo — som i flere Aar var Gullandsfars Præst og Omgangsven i Bordingborg — og A. Bording, hvilken sidst i kort Tid, til 1663, var Rector i Slangerup, kan ogsaa heldigt have paavirket Ringos Digteraand.

Den 6te August 1669 havde Ringo taget Magistergraden i Kjøbenhavn, 1671 døde hans Fader og jordedes hos sine forudgangne Børn i Slangerup Kirke. At han og hans Børn fik Gravsted i Kirken, saavel som Dokumenter om Slangerups Borgere fra hans Tid, vidne om, at Væver Hans Ringo ikke har været saa fattig og ringe, som et andet Sted er antydet. Paa den Sten, som lagdes over hans Grav, lod Sønnen sætte følgende Vers, hvori han lader Faderen sige:

„Jeg aatte ikke Verdens Guld;
 Nu eier jeg saa megen Ruld,
 Som denne Steen kan trykke.
 Min Rigdom var et ærligt Navn;
 Med Tre tjente jeg mit Brød,
 Den kroned baade Liv og Død
 Og var mit dyre Smykke.“

Denne Ligsten ligger i Slangerup Kirkes Kor til venstre fra Nordøren, hvor den 1729 blev lagt over Stedets i dette Aar afdøde Præst, Hr. Peter Friis, og fik Mindefkrift for ham paa den før nedad, nu opadvendte Side.

Aaret efter sin Faders Død giftede Ringo sig anden Gang med Johanne Lauridsdatter, Enke efter Forvalter paa Frydendal og Mørkegaard Christen Petersen; hun levede med ham i 23 Aar. Inden Ringo forlod Slangerup, stænkede han til Byens Kirke en Lysekrone og lod sætte følgende Mindeord paa den:

„Dit Ord, o Gud, det er din Kirkes Lysekrone,
Som skal veivise os til Lysets evig' Trone,
Lad og i Slangerup dit Ljus ei pustes ud,
Det beder Ringo, som bar Fakkel for din Brud,

fra 1668, den 6te September, som Sognepræst her paa Steden, indtil 1677, den 25de Februar, han af Gud og Hans Kongel. Majest. blev kaldet til Biskop udi Fyhns Stift.“

I de sidste 6 Aar af Ringos Embedstid i Slangerup boede han sammen der med sin Stedsøn, den berøgtede Mag. Jacob Vorm, som var Rector ved Byens Latinskole, indtil han 1677 blev Præst ved Graabrødre Kirke i Viborg. Han voldte Ringo, under deres Samliv i Slangerup, mange Fortrædeligheder, hvilket dog denne lønede med at frelse ham fra Døden under Bodeløksen. Vorm havde nemlig 1681, ved sine mange i Manuscript udbredte skarpe Satirer, i hvilke han end ikke staaede de Høieststaaende i hele Landet, paadrager sig en Høiestrets Dom, som ikke lød paa mindre end Tabet af Ære, Liv og Guds. Paa Ringos Forbøn stænkedes Livet ham, og han blev sendt til Trankvebar.

I Frue Kirke i Kjøbenhavn blev Ringo, den 22de April 1677, af Sjællands Biskop, Hans Bagger,

viet til Biskop over Fyens Stift. Hans Moder fulgte med ham til Odense Bispegaard, hvor hun døde og blev jordet i St. Knuds Kirke den 25de Mai 1687. To Aar efter, at han var bleven Biskop, den 5te Juni 1679, blev han optaget i Adelfstanden og fik i sit Vaaben en bevinget Pegasus over en Halvmaane med tre Stjerner. Den 4de April 1682 udnævntes han til Dr. theol., og den 4de Marts 1690 fik han Rang med Justitsraader.

Bæverfønneren fra Slangerup havde saaledes svinget sig op i de høiere Samfundslag, hvor han vakte Liv ved sit Lune og sin Munterhed, som dog altid parredes med Verdensmandens noble Anstand. Den Hæder, Ringo vandt, var vel ikke ufortjent; han havde en stor Aand i et kraftigt Regeme, og ligesom han havde Aandens Magt og Myndighed til at vøgte sit høje Kald, som Overhørde og Tilfynsmand, saaledes manglede det ham heller ikke paa Nidkjerhed og Aarvaagenhed. Han støttede altid sine Præster med Raad og Daad, kunde være mild og trøstende, men ogsaa skarp og revsende, og hans Veltalenhed var almindelig berømt. Fyens Bispedømme var ved Ringos Tid meget større end nu, det omfattede foruden Fyens Stift hele Vaa-lands Stift, Den Erø og Sønderherred paa Als. Bispens Embedsforretninger vare mange og mangeartede, og Bispedømmets lokale Forhold gjorde dem meget besværlige, navnlig ved de mange Søfarter, som Bispens havde at gjøre, ofte om Vinteren i Storm og Uveir med Datidens ufuldkomne Færgemidler, naar Kaldspligter fordrede hans personlige Nærværelse

paa de mange forffjellige Der, som laa under Bispefædet. De lærde Skoler, som Bisperne hver i sit Stift næsten ene raadede over, bar Kingo en faderlig Omsorg for, baade med Hensyn til Lærernes Løn, som til Disciplenes Underhold og gode Fremgang. Foruden at han søgte at faa indført almindelig Undervisning i Skrivning og Regning i disse Skoler, tog han sig ogsaa varmt af Musikundervisningen i dem, og fik 1680 en Gerhardt Byrger ansat som Musikdirektor ved Odense Skole. Fattige Disciple, som stikkede sig godt og vandt gode Vidnesbyrd ved Prøverne i Skolen, bar han især Omsorg for. De kom ofte til ham i hans Hjem og han understøttede dem af sine egne Midler baade til Føde og Klæder og med Rejsepenge til Universitetet. Disciple, som afgik fra hans Fødeby, Slangerups, Skole til Høistolen i Kjøbenhavn, betænkte han ogsaa med Gaver, især naar de vare flinke i Musik. Han stjænkede en Visekrone til Odense Skole og gav Løs til den, som skulde tændes for Disciplene paa de hellige Aftener. Det af Christian den fjerde 1621 oprettede Gymnasium i Odense, for hvilket Kingo som Biskop var Inspektør, skulde været nedlagt 1692, for at dets Midler kunde henlægges til et adeligt Akademi i Kjøbenhavn; men ved sin fylldigt begrundede Forbøn for det, som ved sin Yndest og Anseelse, reddede Kingo det, ligesom Frederiksborg lærde Skole, fra Undergang. Han arbejdede ogsaa virksomt og heldigt for at bevare og øge de Midler, der vare henlagte til Fattige og til milde Stiftelser og kæmpede haarde Kampe for at ophjælpe Graabrødre

Hospital i Odense, som var sin Undergang nær, da han kom til Stiftet. Han søgte at befrie Klosterets Gods fra at udlægges til Ryttergods, fik nedsat Kommissjoner til at ordne dets Anliggender, søgte om Skattelettelser for det m. m., og havde den Glæde at se Godsets Opkomst vokse saa godt under disse hans Bestræbelser, at Lemmernes Antal, Klosteret kunde underholde, øgedes til det dobbelte. Han blev ogsaa i sin Grav æret og mindet med Taknemmelighed for hvad han havde gjort for Gymnasiet og Klosteret i Odense, ogsaa af dem, som haardest havde angrebet hans administrative Virksomhed, særlig for Klosterets Bedkommende.

Under alt dette bar hans poetiske Aand dog skjønne Frugter. Hans „Aandelige Siungechor“, 2den Part, udkom i Odense 1681 og blev ligesom den 1ste Part hilset med Glæde. I Tilgivelsen af 2den Part til Dronning Charlotte Amalie, benytter Ringo paantyligheden til at tolke sin Kjærlighed til Modersmaalet og sin Harm over dets stadige Tilfidesættelse i høiere Kredse, og berømmer Dronningen, fordi hun ærer og taler Landets Sprog og gjør derved „mange til Stamme, som maaste i 30 Aar har ædt Landets Brød i H. Majestæts Tjeneste og har dog ikke villet lære 30 danske Ord, og agte det for et Badmelsprog, de ikke gide tage paa deres Silketunger“. Siungechorets Hensigt udtrykker han smukt og kort i følgende Vers:

„At løste Sjælen op,
 At den paa Troens Binger
 Med Andagt sig opvinger
 Til Himlens Tælt og Top.“

Grundtvig siger, „at disse Sange ere udprungne af Hus-Kapellet og annammedes derfor deri med saa inderlig Glæde, som Siungechorets mange Dplag bevidne.“ Dette Bærk var vel den nærmeste Anledning til, at Kongen den 27de Marts 1683 befalede Ringo snarest mulig at sammenstrive og indrette en ny Psalmebog. Ringo efterkom villig denne Befaling, tog straks fat paa dette Arbeide, men der hengik dog 6 Aar inden den første Del af hans Psalmebog — Vinterparten -- forlod Pressen paa Ringos eget Trykkeri i Odense. Sommerparten — den anden Del — udkom senere. Dog vandt Bærket, hvis Vinterpart fandtes altfor stort, ikke Rhudiges og Magthaveres Bifald. En Kommission blev derfor nedsat til at udarbeide en hel ny Psalmebog. Skønt Ringos blev brugt som Grundlag til dette Arbeide, ligesom man ofte raadførte sig med Ringo og modtog Bidrag fra ham, under Udarbejdelsen af Kommissionens Psalmebog, blev dette Bærk dog saa afvigende fra hans, at hans eget Udkast neppe kunde gjenkjendes i det. Dette bedrøvede Ringo meget, og denne Følelse gav sig Luft i følgende Vers, som han indførte i nogle Eksp. af den reviderede Psalmebog, han forærede til høitstaacnde Personer:

„Gaf hudslettet Bog, du tør vel Plaster finde
 Og rene Sjæle, som vil dine Saar forbinde.
 Gaf, siung din Sorrhig hen, det tør vel blive godt,
 Thi Verre fødes tit ud af vanartig Spot.“

Ringo var meget musikalisk og havde derfor til den ny Psalmebog skaffet mange smukke Melodier,

navnlig fra Foteviserne. Bogen fik da ogsaa Navn efter ham — Ringos Psalmebog — og han fik 10 Aars Eneret til at udgive den, hvilket betragtedes som en stor Fordel for ham; men man maa mindes de store Udgifter, han havde haft til Typer og Noder, som maatte forskrives fra Udlandet, til de mange Eksemplarer, han havde ladet trykke af sin egen Psalmebog og ved, at han lod en Mængde i Læderbind indbundne Psalmebøger sende omkring til Kjøbstæderne, for at uddeles til fattige Børn; dertil kom, at Eneretten kom ham kun til Gode i de 3 Aar, han levede, efter at Psalmebogen var udkommen. Om sin Psalmebog havde Ringo ytret det Haab for Christian den femte: „at Gud vel engang aabnede ved Ed. Majestæts mægtige Haand Kirkedøren for min Bog.“ Alle Landets Kirkedøre aabnedes ogsaa for hans reviderede Psalmebog, idet den efter kongl. Befaling, ved Kirkeaarets Begyndelse Aar 1700 — 1ste Søndag i Advent 1699 —, blev indført ved Gudstjenesten overalt i Landet.

Ingen danske Digtninger har været saa udbredt iblandt hele Folket, har bevaret sin Kraft og Friskhed igjennem 200 Aar, har virket saa opbyggende og velsignende hos alle troende Kristne, som Ringos aandelige Sange og Psalmer, der er og bliver hans varigste og smukkeste Mindesmærke*).

Hans anden Kone, Johanne Lauridsdatter, døde

*) I vor nyeste Psalmebog „til Kirke- og Huus-Andagt“ af 1856, er Ringo den Digter af hvem den har de fleste Psalmer nemlig 85, under følgende Nummere: Nr. 22. 33. 37. 43. 49. 70. 71. 72. 73. 80. 85. 90. 91. 93. 100. 104. 109.

d. 9 Mai 1694; hun kom først til at hvile i St. Knuds Kirke i Odense, men hendes Lig forttes senere til Ringos Familiebegravelse i Frangde Kirke. Samme Aar viedes han tredje Gang af Jørgen Carstens til Jomfru Birgitte Balslev, en Datter af Dr. Medicinæ og Cancelliasseksfor Christoffer Balslev til Frangdegaard. Hun bragte Ringo betydelig Formue og Herregaarden Frangdegaard. Ingen af hans tre Hustruer stjænkede ham Livsarvinger, men hans Navn uddøde dog ikke med ham, da nogle af hans Slægtninge optog det. Den nysnævnte Jørgen Carstens var gift med Ringos Steddatter, Mette Vorm; han blev fra Sognepræst til Haarlev og Provst for Bends Herred, d. 18 November 1699, kaldet til Stiftprovst i Odense. Før denne Tid skal der have været et varmt Venstabs imellem Ringo og ham, men da denne kom til Odense fjølnedes det, ja Forholdet imellem dem blev endog meget spændt, som Følge af Misforstaaelser fra begge Sider og af, at Ringo i sin Stræben efter at fremme sine velgjørende Planer, kunde glemme at tage tilbørligt Hensyn til andre og andres Interesser.

114. 128. 135. 136. 138. 139. 140. 152. 165. 167. 168.
 169. 173. 175. 176. 177. 183. 184. 185. 187. 189. 191.
 192. 193. 194. 195. 198. 204. 205. 211. 221. 226. 227.
 237. 255. 270. 274. 306. 314. 321. 322. 323. 341. 344.
 349. 362. 380. 396. 415. 429. 444. 445. 449. 451. 453.
 466. 480. 482. 490. 493. 495. 496. 514. 517. 524. 525.
 526. 527. Man kan med Føie her anføre de Ord et be-
 kjendt Værk begynder med: „Tag og læs“.

Man har med Urette bestrykt Ringo for Gjerrighed, thi hans mange Velgjerninger imod fattige Skoledisciple, den Mængde af sine Psalmebøger, han lod uddele omkring i Kjøbstæderne til fattige Børn, samt hans Velgjerning imod en af Stiftets Præsters, Mogens Bjergs, Arvinger tale derimod. Bjerg skyldte nemlig Ringo en Sum Penge, hvorfor denne havde hans Obligation; men ved Efterretningen om Mandens Død sendte Ringo, ved vedkommende Provst, hans Enke et Afskald, hvori han erklærer Obligationen for død og magtesløs. Saadanne Handlinger ere ikke gjerrig Mandes Bærk. Men naar hans Eftermand i Slangerup forholdt ham, hvad ham tilkom af Præstekaldet der, fordi Ringo havde faaet et fedt Embede, da tilsvang han sig rigtignok sin Ret, og hvorfor skulde han ogsaa lade en formuende Præst beholde sin lovlige Eiendom, naar han selv havde Hjærtelag til at anvende den paa en bedre Maade.

Før sin Hælsot havde Ringo kun en Gang været syg — i Juli 1684 — og da gik Rygtet, at han var død, ja det udnævnte endog Mag. M. Herløv, Sognepræst i Aarhus, som hans Eftermand til Bispedømmet i Odense. I de to sidste Aar af hans Liv nedbrødes hans Helbred, han led da jævnlig af Rosen og Stensmerter. I Mai 1703 tog han til Kjøbenhavn for at søge Lægehjælp; her tog Stensmerterne til, han overfaldtes af Mæthed og maatte jævnlig ligge. Efter sin Hjemkomst til Odense, kom han sjelden ud af sine Bærelser og blev stedse svagere, men bar sine Lidelser med Ro og gudhengiven Taalmodighed, og naar hans deltagende Husfæller rørtes

ved hans Smerter, hittede han, at han dog ikke led saa meget og at det jo ikke kunde gaa af uden Strid og Smerte, naar to saa kjære Venner, som Sjæl og Legeme, skulle skilles ad. Han var taknemmelig for den store Deltagelse, der vistnes ham i hans Sygdom, af Høie som af Kinge, og lyfte Guds Belsignelse over alle, som kom og saa til ham. Hans Sjælesørger, Mads Rostock, var ofte hos ham og tildelte ham flere Gange den hellige Nadvere, sidste Gang d. 6te Oktober, i hans Paarørendes og Benners Nærværelse. Fra den Dag laa han stille hen indtil Søndag Morgen, d. 14 Oktober 1703, da hans virksomme Liv var endt. Den 29 Novbr. blev hans Lig nedfat i det Kapel i Frangde Kirke, som han selv havde ladet indrette og hvor han hviler hos sine to sidste Hustruer og sin Svigerfader, Balslev.

Digteren, B. S. Ingemann, har smukt tegnet hans Mindesmærke i Frangde Kirke i følgende Vers:

„Marmorindet staaer ved Graven
 Under Landsbykirkens Tag,
 Englen hist med Bispestaven
 Bonden seer hver Helligdag,
 Og foroven staaer fremstillet,
 Med sit Vashns Kraft og Ro,
 Gubben i sit djærve Billed,
 Som en Kristi Kjempe tro.
 Stille ved sin Hustrues Side
 Seer af Marmoret han ud,
 Englene, i Klæder hvide,
 Bede for hans Sjæl til Gud.“